

2. Úřední návod pro úřady a orgány povolané ku pravosudí ve příčině důchodkového zákona trestního o přestupcích důchodkových.

3. Dekret dv. kanceláře ze dne 1. dubna 1836 č. 2284 prov. sbírka zák. polit. sv. LXIV. o platnosti důchodkového zákona trestního i ohledně přestupků daně potravní.

Zákony amortisační obsahují ustanovení, dle nichž zbožné ústavy, duchovní společnosti, obročí, kostely a pod. nemovitosti pouze za souhlasu úřadu zeměpanského nabytí mohly. Duchovní řády nebo kostely nebyly způsobilé ani vlastnictví věci movité nebo kapitálu, ani na základě darování, posledního pořízení neb jakýmkoliv jiným způsobem beze svolení zeměpanského nabytí. Veškerá jednání mezi živými i na případ smrti, která přímo nebo nepřímo proti zákonům, tajně nebo veřejně učiněna byla, již předem za neplatná prohlášena byla. Toliko osoby v řád nově vstupující mohly jako věno věci movité v ceně obnos 1500 zl. nepřevyšující s sebou přinésti. Dále mohl každý svému dítěti nebo příbuznému v duchovní řád vstupujícímu na čas jeho života t. zv. vitalitium poskytnouti, což se mohlo však státi jen tím způsobem, že ročně obnos 200 zl. překročen býti nesměl, a že jistina, kteráž ve veřejných fondech neb jinak bezpečně uložena býti musila k tomu určená ani klášteru, ani řádu připadnouti nesměla, nýbrž po smrti poživatele připadla osobám dle právního řádu k tomu povolaným. Později bylo sice dovoleno, že se klášterům odkazy na mše ve výroční dni a jiná zbožná nadání činiti mohou; taková nadační jistina musila však býti uložena ve veřejných fondech aneb u soukromníků s jistotou pragmatikální a platila tu ustanovení o nadacích. Veškerá zde uvedená ustanovení obsažena jsou v pat. ze dne 26. srpna 1771 (Terez. sb. z. 6. sv. str. 309), v pat. ze dne 28. ledna 1775 (Terez. sb. z. 7. sv. str. 167), ve výhláše istr. gub. ze dne 23. prosince 1815 (Goutta 10 sv. 603), konečně ve dvor. dekr. ze dne 23. března 1809 (sb. z. s. 887).

Patentem ze dne 5. listopadu 1855 ř. z. č. 195 (konkordát s papežem Piem IX.) byly amortisační zákony zrušeny a co se týče způsobilosti k nabývání jmění byly církve i obce duchovní jiným osobám na roveň postaveny. Nicméně však zůstala ustanovení ohledně nezpůsobilosti řeholníků statků nabývati, tak zejména dv. dekr. ze dne 23. března 1809 (rozh. nejv. s. ze dne 7. ledna 1857 sb. »Gl. U.« č. 270), v platnosti. Zákonem ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z., byl uvedený konkordát opět zrušen, následkem čehož nabyly amortisační zákony opět platnosti, což vysvítá zejména z čl. I. a § 31 jmen. zákona (roz. nejv. s. ze dne 1. října 1879 roč. č. 1880 str. 7). Nicméně jest otázka ta spornou (viz Ungra I. § 16 a zejména Pfaff a Hofman II. str. 23).

Výjimky ze zákonů amortisačních t. j. zvláštní předpisy ohledně způsobilosti k nabývání platí pro

a) dispensované řády (dv. dekr. ze dne 23. března 1809 sb. z. s. 887);

b) přestupující z řádu ve stav světských duchovních (pat. ze dne 9. listopadu 1781 sb. z. s. 30, pak dv. dekr. ze dne 17. srpna 1855 sb. z. s. č. 76);

c) anglické panny (dv. dekr. ze dne 7. června 1774 Terez. sb. z., str. 64, pak dv. dekr. ze dne 17. května 1805 sb. z. s. 728;

d) kláštery Voršilek (dvor. dekr. ze dne 19. července 1805 sb. z. s. 740);

e) Eliščiny panny (dvor. dekr. ze dne 11. října 1806 sb. z. s. 788);

f) Salesské panny (dv. dekr. kanc. ze dne 14. července 1808 sb. z. pol. 31 sv. str. 17, pak dvor. dekr. ze dne 6. května 1815 sb. »Goutta«, 10 sv., str. 251, konečně dv. dekr. ze dne 2. listopadu 1833 sb. z. provinc. pro Rakousko str. 288);

g) Klarissky (dv. dekr. ze dne 5. dubna 1811 sb. z. s. 939);

h) Redemptoristky (dekr. dv. kanc. ze dne 23. prosince 1850 sb. z. s. 2498, pak dekr. dv. kanc. ze dne 17. února 1831 sb. z. pol. 57. sv. str. 18);

i) Milosrdné sestry (dv. dekr. ze dne 6. května 1831 sb. z. s. 2514 a dv. dekr. ze dne 13. ledna 1832 sb. z. s. 2545, dekr. dv. kanc. ze dne 23. června 1841, sb. z. s. č. 546, dvor. dekr. ze dne 27. února 1843 sb. z. s. č. 685, dekr. dv. kanc. ze dne 13. srpna a 14. října 1845 sb. z. s. č. 901);

k) Německé sestry (dekr. dv. kanc. ze dne 30. září 1843 sb. z. s. 746);

l) Školské sestry (dekr. dv. kanc. ze dne 17. června 1846 sb. z. s. č. 971);

m) Milosrdné bratry (dv. dekr. ze dne 30. srpna 1805 sb. z. s. 745, dv. dekr. ze dne 16. června 1826 sb. z. s. 2192);

n) Piaristy (dv. dekr. ze dne 8. ledna 1813 sb. z. s. 1019, dvor. dekr. ze dne 27. dubna 1816 sb. z. s. 1235, dekr. dvor. kanc. ze dne 26. dubna 1818 sb. z. s. 1441);

o) Mechitaristy (dvor. dekr. ze dne 25. ledna 1845 sb. z. s. 1130);

p) Kapuciny v Tyrolsku a Vorarlbergu dv. dekr. ze dne 18. února 1815 sb. z. s. 1133);

q) Jesuity (dv. dekr. ze dne 2. května 1828 sb. z. s. 2342, dekr. dv. kanc. ze dne 17. října 1842 sb. z. s. č. 649);

r) německé řády (pat. ze dne 28. června 1840 sb. z. s. č. 45);

s) Redemptoristy (dvor. dekr. ze dne 9. ledna 1843 sb. z. s. č. 670). Nynější majetkové právní poměry církve katolické, pokud těmito výjimečnými ustanoveními změněny nebyly, spravují se nařízením ministra kultu a vyučování ze dne 30. června 1860 č. 162 ř. z., nařízením ministra spravedlnosti ze dne 13. července 1860 č. 175 ř. z., hlavně ale zákonem svrchu dotčeným ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z.

Bližší při článku »Majetek církevní«.

Zákony a nařízení.

A. Zákony.

I. Všeobecný pojem a rozdělení.

Zákon v širším slova smyslu značí všeobecný důvod, proč se něco děje nebo dítí má, ať již v přírodě (zákon přirozený) nebo v lidském rozumu (zákon logický, etický, mravní). V technickém smyslu jeví se zákon býti právním pravidlem závazným, daným zákonodárnou mocí státní a ústavně prohlášeným, jímžto se pořádají životní poměry občanů státních. Zákony mohou se týkati buď poměrů veřejných (zákony státní a církevní) nebo poměrů soukromých (zákony civilní, občanské). Při zákonech státních rozeznáváme opět zákony ústavní a základní zákony státní, kteréž stanoví základní zařízení státní, zejména pak základní práva občanů státních; zá-